

Časopis pro pěstování matematiky

Čtyřicet let Komunistické strany Československa

Časopis pro pěstování matematiky, Vol. 86 (1961), No. 2, 129--131

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/108203>

Terms of use:

© Institute of Mathematics AS CR, 1961

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

ČASOPIS PRO PĚSTOVÁNÍ MATEMATIKY

Vydává Matematický ústav ČSAV, Praha

SVAZEK 86 * PRAHA 12. V. 1961 * ČÍSLO 2

ČTYŘICET LET KOMUNISTICKÉ STRANY ČESKOSLOVENSKA

V letošním roce slavíme čtyřicáté výročí založení Komunistické strany Československa. Celá dosavadní zkušenost mezinárodního dělnického hnutí svědčí o tom, že bez vedení marxisticko-leninské komunistické strany nemůže dělnická třída uchopit politickou moc a zbořit starý společenský řád a zejména nedokáže vybudovat v nezbytné etapě diktatury proletariátu nový socialistický řád. Z tohoto hlediska bylo založení KSČ historickou nutností v dějinách československé dělnické třídy.

V čtyřicetiletém odstupu se nám dnes jeví cesta KSČ v mnohém jasněji, než se jevila v době, kdy strana prožívala své velké boje proti buržoasii za vítězství dělnické třídy. Založením strany započal teprve proces, v němž se strana stala nejprve uznávaným vůdcem dělnické třídy a později i většiny našeho národa, zbořila staré pořádky a buduje nové, spravedlivé vztahy mezi lidmi bez vykořisťování člověka člověkem. Tento proces neprobíhal přirozeně přímočaře a jednoznačně. Strana prošla vítězstvími i porážkami v jednotlivých třídních srážkách a bylo třeba velké obětavosti, odříkání a hlubokého přesvědčení jejich řadových členů a jejího vedení, aby bylo dosaženo socialistických cílů.

Strana vznikla na ustavujícím sjezdu ve dnech 14. až 16. května 1921 ze sociálně demokratické levice. K tomu, aby se zbavila oportunistických a reformistických přežitků a stala se opravdovou leninskou stranou, bylo zapotřebí zhruba deseti-letého období, jež vyvrcholilo na V. sjezdu KSČ v r. 1929 porážkou oportunistického vedení a zvolením s. Klementa Gottwalda a jeho spolupracovníků do čela strany. S novým vedením, vyzbrojena hlubokým teoretickým rozbořením mezinárodní a vnitřní situace, bojuje pak strana v době velké hospodářské krize za práva a za jednotu dělnické třídy proti buržoasii a jejím přísluhovačům, sociálně demokratickým vůdcům. Když se v třicátých letech ukazuje nebezpečí fašismu, vede strana boj za zachování demokratické republiky, za širokou lidovou frontu proti fašismu. Republika je však zradou našich tehdejších spojenců Anglie a Francie a zradou domácí buržoasie vydána Hitlerovi; strana přechází do ilegality a vede jakožto jediná politická organizace důsledný boj proti fašismu, v němž položilo život 25 000 jejích členů. Ani v této těžké době druhé světové války, když šlo o samu existenci našeho národa, neztrácí strana se zřetele socialistické perspektivy a spojuje boj za národní svobodu s bojem za socialismus. Moskevské vedení strany předkládá v r. 1945 revoluční program obnovy našeho hospodářství a v podstatě socialistického uspořádání

naší společnosti. Pod tlakem mezinárodní situace, charakterisované vítězstvím SSSR a porážkou fašismu, i vnitřní situace, charakterisované obrovským růstem autority KSČ, získaným za války, a zkompromitováním velkoburžoasie spolupracující s fašismem, jsou tento program přinuceny přijmout i obnovené buržoasní politické strany. KSČ je si vědoma, že se buržoasie nevzdá snah o obnovení kapitalismu, a zabezpečuje vítězství socialistické revoluce odražením reakčního buržoasního puče v únoru 1948. Pod vedením KSČ buduje dnes náš národ socialismus a objevují se již perspektivy přechodu ke komunistické společnosti.

Pochopit a uvědoměle uznat nutnost vedoucí úlohy komunistické strany v naší společnosti nebylo někdy snadné ani pro socialisticky smýšlející příslušníky inteligence. Intelektuálové rádi přehánějí svou zdánlivou nezávislost na společenském dění a v důsledku svých ne vždy dostatečně přímých zkušeností s kapitalismem snadno zapomenou na existenci třídního boje, třebaš ji i teoreticky uznávají. Proto se mohla v r. 1956 objevit naprosto pochybená hesla jako „Spisovatelé – svědomí národa“, popírající v podstatě vedoucí úlohu KSČ. Tragické události v Maďarsku, využití mezinárodní reakce ke kontrarevolučním cílům, přesvědčily však i ty, kteří zakolísali, že vedoucí úlohu komunistické strany je nutno udržet za všech okolností, aby nedošlo k obnově kapitalismu. Pevný postoj naší komunistické strany v zásadních otázkách, jehož správnost byla potvrzena celým vnitřním i mezinárodním vývojem, je nejlepší pomocí i naší inteligenci k tomu, aby si znovu ujasnila svou pravou úlohu v socialistické společnosti a aby v těsném spojení s pracujícími viděla svůj cíl v uskutečňování socialistických ideálů, ve vytváření bohatého a plného života pro celý náš národ.

Od roku 1945 uskutečňuje strana program výstavby socialistické a komunistické společnosti na základě vědeckých znalostí zákonů společenského vývoje, na základě marxismu-leninismu. Tento program znamená odstranění protikladů zanechaných minulostí a přináší hluboké změny, které se týkají všech stránek života společnosti. Věda zde působí jako velmi aktivní činitel.

V dnešní době stojíme na začátku revolučních změn ve výrobě, umožněných a podmiňených současným stavem vědeckého poznání. Jejich charakteristickým znakem je a zvláště bude automatisace, využití neklasických energetických zdrojů, vznik a využití nových hmot a ovládnutí zákonitostí živé hmoty. Tak dojde k prudkému vzrůstu produktivity práce, která umožní postupné zkracování pracovní doby a mnohostranným způsobem ovlivní výrobní a společenské vztahy. Počet pracovníků, kteří budou pracovat přímo ve výrobě, se bude snižovat. Člověk bude plnit funkce spíše řídicí než bezprostředně pracovní a proto se značně zvýší nároky na jeho odbornou kvalifikaci. Současně rychle vzroste úloha vědy, výzkumu a vývoje.

Vědecké poznání bude nutno rozvíjet a organisovat na široké frontě. Bude třeba věnovat soustavnou péči základnímu výzkumu, neboť hluboká znalost přírodních zákonitostí a jejich vzájemných souvislostí je spolehlivý základ pro další rozvoj vědy i pro využití výsledků ve vědě dosažených. Zároveň bude třeba široce rozvinout ty formy výzkumné práce, které bezprostředně pomáhají zdokonalovat a přetvářet

výrobní proces. Jde o to, aby tento tzv. aplikovaný výzkum byl zaměřen na klíčové problémy a aby rychle využíval poznatků dosažených v základním výzkumu. Výsledky aplikovaného výzkumu je pak třeba detailně rozpracovávat a uplatňovat ve výrobě.

Při výstavbě socialistické a komunistické společnosti připadá vědě prvořadá úloha; svůj podstatný vklad musí přinést také matematika. Význam matematiky vzroste v několika směrech. Samočinné počítače umožní provést i rozsáhlé výpočty přesně a dostatečně rychle a tak se uplatní i ty teoretické výsledky, jimž dnes stojí v cestě nepřekonatelné technické obtíže. Způsob a metody matematického myšlení budou postupně pronikat do řady dalších vědeckých disciplin. Konečně základním úkolem matematiky zůstává široké zveřejňování a studium přírodních zákonitostí v abstraktní formě.

Současně s výzkumnou prací a s odkrýváním nových matematických zákonitostí bude zapotřebí zvládnout i obrovské úkoly výchovné: musíme dosáhnout toho, aby matematické zákonitosti dokázal ovládnout a tvůrčím způsobem využít stále větší a větší počet pracujících. Proto je nutné nejenom zdokonalit vyučování matematice na školách, ale též najít a uplatnit nové formy při rozšiřování znalostí matematiky.

Po osvobození Československa došlo k novému rychlému růstu československé matematiky. Soustavná vědecká práce na dobré mezinárodní úrovni byla úspěšně rozvinuta jednak v disciplínách, v kterých máme vědeckou tradici z doby předválečné, jednak v řadě disciplin nových. A právě problematika řešená v těchto u nás nových disciplínách znamená velký přínos pro dnešní i budoucí aplikace matematiky ve vědách přírodních i technických. Perspektivy budování socialistické a komunistické společnosti staví před československé matematiky řadu nových zásadních úkolů. Českoslovenští matematikové jsou si jich dobře vědomi a se ctí jim dostojí.

Redakce